

SVADBA GLADYS VANDERBILTOVEJ S GRÓFOM LADISLAVOM SEČÉNIM A JEJ ODRAZ V DOBOVEJ TLAČI V HABSBURSKÉJ MONARCHII A USA

Radoslava RISTOVSKÁ

Trnavská univerzita v Trnave
Filozofická fakulta
Katedra histórie
Hornopotočná 23
917 00 Trnava
Slovak Republic
radka.ristovska@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3762-192X

RISTOVSKÁ, Radoslava. The Wedding of Gladys Vanderbilt to Count Ladislav Szechenyi and Its Reflection in the Contemporary Press in the Habsburg Monarchy in USA. In *Studia Historica Nitriensia*, 2024, vol. 28, no. 1, pp. 137-154, ISSN 1338-7219, DOI: 10.17846/SHN.2024.28.1.137-154.

At the beginning of the 20th century, two prominent families – the industrialist and merchant Vanderbilt family from the USA and the old noble Szechenyi family from Hungary – were united by marriage. In January 1908, a young American millionaire Gladys Vanderbilt was married in New York to Count Ladislav Szechenyi, a chamberlain and diplomat. The young couple subsequently settled in Hungary, where they traveled between their residences. They also spent time in the east of Slovakia, first in Strážske (Örmezö) and later in Remetské Hámre. The first two of their five daughters were born here. But today only few people here, in our country know who was Gladys Vanderbilt, Countess Szechenyi and that she contributed significantly to the development of the eastern Slovakia region. To date, there has been no research that has charted not only the beginning of their relationship, but also the years they spent in our area. And since there is no literature on the subject, I decided to do an initial detailed research of the contemporary press published in the Habsburg Monarchy and in the USA. The newspaper not only reported in detail on the young couple's acquaintance, but also followed the announcement of their engagement, their marriage, their move to Europe, and finally their greeting in Strážske. Particularly interesting is the view of the newspapers in mid-October 1907, when tabloid articles were published about a „degenerate Hungarian count“ who only cares about the property of his bride, or about a dollar American princess who might not be accepted by the aristocracy in Austria-Hungary.

Kľúčové slová: Vanderbilt; Sečení; šľachta; 20. storočie; Slovensko; habsburská monarchia;

Keywords: Vanderbilt; Szechenyi; Nobility; 20th Century; Slovakia; Habsburg Monarchy;

Od mladých aristokratov sa aj na začiatku 20. storočia očakávalo, že uzatvoria vhodné manželstvá, prostredníctvom ktorých zabezpečia nielen pokračovanie

rodu, ale tiež budú naďalej participovať na zvyšovaní jeho prestíže.¹ V súvislosti s nevestami bolo nevyhnutnosťou zabezpečiť primerané veno, ktoré by do nového zväzku priniesli. Ničím výnimočným však neboli aj nerovnorodé zväzky, kedy jeden z partnerov bol z vyššie postavenej rodiny, príp. až stavovsky nerovné manželstvá. Tým najznámejším bol sobáš následníka trónu habsburskej monarchie Františka Ferdinanda d'Este s grófkou Žofiou Chotekovou.² Až na výnimky, ku ktorým dochádzalo aj na prelome 19. a 20. storočia, nebolo manželstvo v šľachtických kruhoch postavené na vzájomných citoch. Avšak, práve na konci 19. storočia bola vzájomná náklonnosť partnerov dôležitým predpokladom pre spokojné a harmonické súžitie oboch manželov.³ To bol aj prípad grófa Ladislava Sečeního (Szechenyi) a slečny Gladys Vanderbiltovej. K prepojeniu týchto dvoch významných, avšak, na druhej strane odlišných rodín z rôznych koncov sveta prišlo v roku 1908. Nakoľko odborná literatúra mapujúca prepojenie týchto rodov neexistuje, pri písaní štúdie budeme vychádzať primárne z dobovej tlače vychádzajúcej v habsburskej monarchii a v USA, ktorá ostro sledovala prípravu a uzavretie tohto manželského zväzku v roku 1908. Svedčí o tom aj množstvo článkov. Dobová tlač je stále nedocenených prameňom v spoznávaní minulosti, je viac-menej vnímaná len ako sekundárne doplnenie archívnych prameňov, pričom samotná tlač dokáže poskytnúť komplexný pohľad na sledovanú problematiku. Hlavným cieľom štúdie je zmapovať rodinné prepojenie uvedených rodov a doplniť tak u nás takmer neznáme osudy hlavných aktérov manželského zväzku v období prvej polovice 20. storočia. Obaja sa pričínili o rozvoj oblasti východného Slovenska, kde niekoľko rokov so svojou rozrastajúcou sa rodinou žili a boli aktívnou súčasťou dobového koloritu daného územia.

Kým rod Vanderbiltovcov bol pomerne mladý, z prelomu 18. a 19. storočia, Sečeníovci si ako šľachtická dynastia zakladali na svojom pôvode. Zakladateľom vanderbiltovského rodu bol v 19. storočí priemyselník Cornelius Vanderbilt. Podarilo sa mu vybudovať rodinné impérium, ktoré siahalo do viacerých odvetví priemyslu a tiež do oblasti filantropie. Vanderbiltovci sa postupne stali miláčikmi Ameriky. „*Vanderbilt – to znamená vrchol pozemského šťastia: bohatstvo, moc, prestíž. Nekorunovaná dynastia Ameriky, najváženejší z dolárových kráľov, majetok národa: to sú Vanderbiltovci.*“⁴ Cornelius sa rozhodol zariskovať a svoj majetok v podobe plachetníc predal a investoval do kúpy parníka. Riskantná investícia sa mu ale vyplatila, a kým spočiatku zarábala okolo 50 000 dolárov ročne, už v roku 1829 zarobil za rok milión dolárov a táto suma neustále narastala. Jeho potomkovia sa potom stali majiteľmi železníc na území Severnej Ameriky. Na začiatku

¹ Štúdia bola vypracovaná na základe grantového projektu VEGA č. 1/0148/23 Novoveké hradné panstvo a jeho štrukturálne premeny.

² HUPKO, Daniel. Mentalita a životný štýl šľachty na Slovensku v 19. a 20. storočí. Grófka Lucia Pálffyová, rod. Wilczeková (1862-1958), život aristokratky na hranici dvoch vekov. [Dizertačná práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2015, s. 98.

³ HUPKO, Daniel – JANÁČKOVÁ, Ivana – TIHÁNYI, Jozef. Koniec starých čias. Komárno : KT, 2011, s. 45.

⁴ Hochzeit im Hause Vanderbilt. In Das Blatt der Hausfrau. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, Heft 18, 18. Jahrgang, 2. február 1908, s. 435.

20. storočia sa hlavou rodu Vanderbiltovcov stal Cornelius III., starší brat Gladys Vanderbiltovej, budúcej grófký Sečéniovej.⁵

Gladys sa narodila v piatok 27. augusta 1886 v Newporte na Rhode Islande ako najmladšie, siedme dieťa Cornelia II. Vanderbilt a jeho manželky Alice Claypoole Gwynneovej. Gladys študovala na základnej škole *The Chapin School* v New Yorku, po ktorej pokračovala na škole Brearly.⁶ Cornelius II. Vanderbilt zomrel v roku 1899, pričom zanechal majetok vo výške okolo 75 miliónov dolárov, čo bolo asi 375 miliónov korún.⁷ Gladys bola označená za vynikajúcu speváčku, dokonca študovala vokálnu hudbu u opernej hviezdy poľského pôvodu Jeana de Reszke. Gladys mala šedo-modré oči, tmavohnedé vlasy a pomerne svetlú pleť.⁸ Nie všetci novinári však boli ku Gladys až natoľko lichotiví. V niektorých článkoch bola opísaná ako drobná a útla dáma s tmavohnedými vlasmi, dokonca priam až nevýrazná, ktorá ani nie je pekná.⁹ Bola stredne vysokej postavy a veľmi štíhla. Gladys sa, napriek výške majetku, nikdy neprejavovala ako extravagantná osoba, ktorá by na seba pútala prílišnú pozornosť.¹⁰ V spoločnosti debutovala v roku 1904, keď mala osemnásť rokov, na veľkolepom plese, ktorý sa konal v dome jej matky.¹¹ Budúca grófká bola len nedávno vyhlásená za plnoletú, kedy jej bolo vyplatených 60 miliónov korún ako dedičstvo po jej zosnulom otcovi.¹² Na rok 1908 bola naplánovaná svadba slečny Gladys Vanderbiltovej, ktorá si brala za manžela cudzinca z aristokratického rodu – uhorského grófa Ladislava Sečéniho. Gladys bola skutočne vhodnou partiou, napriek tomu, že nepochádzala zo starobylého šľachtického rodu, mala však veno vo výške spomínaných 60 miliónov korún.¹³ Dvadsaťjedenročná nevesta bola verejnosťou vnímaná ako osoba plachá voči mužom, čo vyplývalo zo skutočnosti, že dosiaľ odmietala všetkých svojich nápadníkov.¹⁴ Američania neboli práve nadšení, že sa tento ich miláčik aj s celým majetkom má sťahovať do Európy. Samozrejme, nebola prvou bohatou Američankou, ktorá sa rozhodla uzatvoriť manželstvo s európskym šľachticom.¹⁵ Zároveň nebola ani prvou Vanderbiltovou, ktorá sa mala vydať

⁵ Hochzeit im Hause Vanderbilt. In Das Blatt der Hausfrau. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, s. 435-436.

⁶ Countess Laszlo Szechenyi, 78, Former Gladys Vanderbilt, Dies. In The New York Times, Vol. CXIV., No. 39088, 30. január 1965, s. 27.

⁷ Verlobung einer Tochter Vanderbilt mit einem österreichischen Kavalier. In (Neuigkeits) Welt Blatt, 34. Jahrgang, Nr. 229, 5. október 1907, s. 8.

⁸ Miss Vanderbilt. In The New York Times, Vol. XVII., No. 18150, 4. október 1907, s. 11.

⁹ Die reichste Braut der Welt. In Kärntner Tagblatt, XIV. Jahrgang, Nr. 231, 8. október 1907, s. 6.

¹⁰ Verlobung einer Tochter Vanderbilt mit einem österreichischen Kavalier. In (Neuigkeits) Welt Blatt, s. 8.

¹¹ Miss Vanderbilt. In The New York Times, s. 11.

¹² Die reichste Braut der Welt. In Kärntner Tagblatt, s. 6.

¹³ Išlo o majetok Gladys Vanderbiltovej, ktorý získala v dedičskom konaní po smrti svojho otca. Die Heirat von Gladys Vanderbilt. In Agramer Zeitung, 82. Jahrgang, Nr. 272, 5. október 1907, s. 6. Zaujímavosťou je, že podľa neskorších sobášnych zmlúv, ktoré boli vypracované, mal gróf Sečeni nárok iba na úroky z vena svojej budúcej manželky. Die Ehe Szechenyi-Vanderbilt. In Mährisches Tagblatt, 29. Jahrgang, Nr. 17, 22. január 1908, s. 6.

¹⁴ Hochzeit im Hause Vanderbilt. In Das Blatt der Hausfrau. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, s. 435.

¹⁵ Die reichste Braut der Welt. In Kärntner Tagblatt, s. 6.

za európskeho aristokrata. Jej sesternica Consuelo Vanderbiltová¹⁶ sa v roku 1895 vydala za 9. vojvodu z Marlborough z Veľkej Británie.¹⁷ Je však jasné, že svadba niektorého z členov tohto magnátskeho rodu Vanderbiltovcov zaručene pútala pozornosť a v Amerike bola vnímaná ako národná udalosť.¹⁸

O plánovanom sobáši jednej z amerických dolárových princezien Gladys Vanderbiltovej, dcéry amerického kráľa železníc Cornelia Vanderbilta, s grófom Ladislavom Sečénim, sa písalo aj v októbrovom čísle novín *Agramer Zeitung*. Sečéniovci patrili k starobylej uhorskej šľachte, pričom rodina bola príbuzensky spätá s najvýznamnejšími rakúsko-uhorskými šľachtickými dynastiami.¹⁹ Sečéniovci boli starým rodom, ktorého pôvod siaha až do polovice 16. storočia, kedy žil Michal (Mihály) Sečéni,²⁰ ktorý bol veliteľom hradu Vespřem.²¹ Pôvod rodu sa kladie do Novohradskej stolice, kde sa nachádza mestečko Szecsény. Z rodiny pochádzalo viacero významných štátnikov a cirkevných predstaviteľov, najznámejším je gróf Štefan Sečéni (1791-1860).²² Z rodu Sečéni (Szechenyi de Sárvár et Felsővidék) pochádzal aj Ladislav. Narodil sa 18. februára 1879 ako najmladší syn grófa Imricha Sečéniho, ktorý pôsobil takmer štyri desaťročia v diplomatických službách, presadil sa ako veľvyslanec v Berlíne, kde pôsobil v čase, keď bol kancelárom Otto von Bismarck, s ktorým ich spájalo puto priateľstva.²³ Imrich Sečéni, ktorý bol nositeľom Radu Zlatého rúna, zomrel v marci 1898. Ladislavovou matkou bola grófka Alexandra, rod. Stárai-Szirmayová (Sztáray-Szirmay), palácová dáma a nositeľka Radu Hviezdneho kríža. Ladislav mal troch starších bratov – grófa Dionýza, ktorý pôsobil ako veľvyslanec v Berlíne, ženatý bol s Emíliou de Riquet, kontesou de Caraman-Chimay. Ďalším bol Peter, ktorý bol ženatý s grófkou Máriou Esterháziovou, a Štefan, ktorý bol toho času stále slobodný.²⁴ O Ladislavovi Sečénim je známe, že ako šľachtic bol členom Hornej komory uhorského snemu a bol husárskym dôstojníkom.²⁵ Patril k c.-k. komorníkom. Známý bol tiež ako prvotriedny športovec, ktorý mal veľkú záľubu v poľovačkách, ktorým sa venoval vo voľnom čase.²⁶ A na rozdiel od svojej budúcej

¹⁶ Consuelo Vanderbiltová (1877 – 1964) – so svojím prvým manželom Charlesom Spencer-Churchillom, 9. vojvodom z Marlborough sa rozviedla v roku 1921 a ešte v tom istom roku sa vydala za Jacquesa Balsana.

¹⁷ Verlobung einer Tochter Vanderbilts mit einem österreichischen Kavalier. In (Neuigkeits) Welt Blatt, s. 8.

¹⁸ Hochzeit im Hause Vanderbilt. In Das Blatt der Hausfrau. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, s. 435.

¹⁹ Die Heirat von Gladys Vanderbilt. In Agramer Zeitung, s. 6.

²⁰ Podľa Ivana Nagya je zakladateľom rodu Juraj Sečéni, narodený v roku 1592, ktorý sa mal dožiť 103 rokov a v roku 1685 sa stal ostrihomským arcibiskupom a prímasom Uhorska.

²¹ KEMPELEN, Béla. Magyar nemes családok. 10. kötet. Budapest : Grill Károly Könyvkiadóvállalata, 1931.

²² NAGY, Ivan. Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal. Tizedik kötet. Budapest : Helikon Kiadó, 1988.

²³ Die Heirat von Gladys Vanderbilt. In Die Zeit, 6. Jahrgang, Nr. 1806, 4. oktober 1907, s. 5.

²⁴ Wiener Salonblatt, 38. Jahrgang, Nr. 41, 12. oktober 1907, s. 11; Verlobung einer Tochter Vanderbilts mit einem österreichischen Kavalier. In (Neuigkeits) Welt Blatt, s. 8.

²⁵ Die reichste Braut der Welt. In Kärntner Tagblatt, s. 6.

²⁶ Verlobung einer Tochter Vanderbilts mit einem österreichischen Kavalier. In (Neuigkeits) Welt Blatt, s. 8.

manželky, gróf Sečení bol označovaný za veľmi pekného mladého muža oplývajúceho mimoriadnou eleganciou.²⁷

Názory na to, kde sa mladý pár zoznámil, sa líšia. Objavili sa tvrdenia, podľa ktorých to bolo v Berlíne, avšak, podľa novín *Kärntner Zeitung* sa tak malo stať počas letného pobytu Gladys vo Viedni.²⁸ Každopádne sa tak malo udiť v lete roku 1907. Už v júli 1907 boli Alice Vanderbiltová spolu s dcérou Gladys a bližšie nešpecifikovaným služobníctvom uvedené na zozname hostí v českých kúpeľoch v Karlových Varoch.²⁹ Rok 1907 nepredstavoval prvú návštevu Európy zo strany Vanderbiltovcov. Už z roku 1905 je známa Gladysina cesta z dánskej Kodane do Londýna.³⁰ V auguste roku 1907 sa niektorí členovia rodu Vanderbiltovcov zdržiavali v kúpeľoch na území Čiech, v Mariánskych Láznach a tiež v Karlových Varoch. V rovnakom čase sa v tých istých kúpeľoch vyskytoval aj gróf Ladislav Sečení, ktorý bol často vidieť na kolonáde v Mariánskych Láznach v sprievode svojej budúcej manželky a jej matky, ktorá sa kontaktovala s uhorskou aristokraciou. V polovici augusta sa Gladys s matkou presunuli autom z Karlových Varov do Viedne, kde sa ubytovali v hoteli Bristol, ktorý sa v meste nachádza dodnes.³¹ Nie je prekvapujúce, že už deň predtým pricestoval do viedenského hotela aj gróf Sečení. Gróf bol neustále v spoločnosti dám Vanderbiltových, sprevádzal ich nielen na výlety, ale aj na nákupy. Vo Viedni sa dámy zdržali len krátko. Po dvoch dňoch³² sa s grófom vydali do Uhorska, kde ich hostil na rodinnom panstve v Horpácsi.³³ Apartmány v hoteli Bristol si však ponechali, ubytovali sa v nich opäť, po návrate z Uhorska.³⁴ Dňa 20. augusta 1907 odcestovali Vanderbiltovci, spolu s grófom, autom do Salzburgu.³⁵

Od zoznámenia až po ohlásenie zásnub neprešlo mnoho času. Ladislav Sečení pricestoval na zásnuby do New Yorku a ubytovaný bol v dome Gladysinej matky v Newporte. Videný bol s veľkou batožinou, čo nasvedčovalo, že sa plánoval v USA zdržať dlhší čas.³⁶ Zásnuby Gladys a Ladislava sa konali v sídle Vanderbiltovcov, vo vile *The Breakers*,³⁷ nachádzajúcej sa

²⁷ Die reichste Braut der Welt. In *Kärntner Tagblatt*, s. 6.

²⁸ Die reichste Braut der Welt. In *Kärntner Tagblatt*, s. 6.

²⁹ *Curliste Karlsbad*, Nr. 421, 21. júl 1907, s. 2.

³⁰ *Wiener Salonblatt*, 36. Jahrgang, Nr. 29, 15. júl 1905, s. 16.

³¹ *Noviny Illustrierte Kronen Zeitung* dokonca uviedli, že do Viedne cestovala Gladys so svojim otcom. Ten však bol v tom čase už osem rokov po smrti. *Verlobung im Hause Vanderbilt*. In *Illustrierte Kronen Zeitung*, VIII. Jahrgang, Nr. 2788, 4. október 1907, s. 5-6.

³² Podľa *Illustrierte Kronen Zeitung* sa vo Viedni zdržali od 15. do 20. augusta 1907. *Verlobung im Hause Vanderbilt*. In *Illustrierte Kronen Zeitung*, s. 5-6.

³³ Podľa amerických novinárov sa zásnuby mali uskutočniť už v Uhorsku, avšak, rodina prísne strážila toto tajomstvo pred verejnosťou. *Miss Vanderbilt will wed a Count*. In *The New York Times*, Vol. XVII., No. 18150, 4. október 1907, s. 11.

³⁴ *Verlobung einer Tochter Vanderbilts mit einem österreichischen Kavalier*. In *(Neuigkeits) Welt Blatt*, s. 8.

³⁵ *Verlobung im Hause Vanderbilt*. In *Illustrierte Kronen Zeitung*, s. 5-6.

³⁶ *Verlobung im Hause Vanderbilt*. In *Illustrierte Kronen Zeitung*, s. 5.

³⁷ Vila bola letným sídlom Cornelia II. Vanderbilta a jeho rodiny, ktorá bola vybudovaná v polovici 90. rokov 19. storočia. Ide o päťposchodové sídlo v renesančnom štýle so 70 izbami a skutočne honosným interiérom. Od roku 1994 je národnou historickou pamiatkou a v súčasnosti slúži ako múzeum pre verejnosť.

v Newporte.³⁸ Alice Vanderbiltová oznámila v piatok 4. októbra 1907 zasnúbenie svojej najmladšej dcéry Gladys s grófom Ladislavom Sečením z Uhorska. Gróf s Gladys strávili dopoludnie toho dňa písaním listov a krátko po jedenástej hodine sa vybrali na nákupy, pričom sa najskôr zastavili na pošte a telegrafnom úrade. Gladys navštívila klenotníctvo, salón modistky a obchod s občerstvením a vrátila sa do vily. Predpokladalo sa, že svadba sa uskutoční práve v *The Breakers* a gróf sa vráti do svojej vlasti, až keď si tam vezme so sebou aj svoju manželku.³⁹ Najmä matka budúcej nevesty si želala, aby sa zasnuby zverejnili až bezprostredne pred svadbou. Obávala sa totiž, že ktokoľvek, kto nesúhlasil s plánovaným sobášom, mohol narušiť šťastie jej dcéry. A táto obava pani Vanderbiltovej sa skutočne aj naplnila, nakoľko sa tlač od oznámenia zasnub zaoberala len nevestou a ženíchom.⁴⁰ Novinári dokonca špekulovali, že oficiálne októbrové vyhlásenie zasnub v Newporte bolo len formalitou pre verejnosť. Mladý pár sa mal oficiálne zasnúbiť už počas návštevy Gladys a jej matky na sečéniovskom majetku v Uhorsku, kde boli zároveň doladené všetky podrobnosti.⁴¹ Dátum svadby zatiaľ nebol stanovený, i keď sa začal v novinách objavovať ako možný termín 4. december. V prípade, že by išlo o rímsko-katolícky obrad nebol však tento termín vyhovujúci, pretože už bol advent. Rovnako tak bolo potrebné rátať s potrebou dišpenzu, nakoľko boli snúbenci rôzneho vierovyznania.⁴²

Noviny hneď po oznámení zasnub začali špekulovať o svadbe, o dátume či mieste jej konania. Predpokladali, že svadba Gladys a grófa Sečeniho sa bude konať v Newporte, v rodisku nevesty, nebolo však isté, či v newportskom kostole Trinity Church alebo priamo vo vile Vanderbiltovcov *The Breakers*. Po obra-de mali nasledovať raňajky a recepcia. Novinári sa tiež domnievali, že prípravy na svadbu prebehli ešte v Európe a dokonca bola v Paríži zaobstaraná aj výbava pre nevestu. Ako už bolo uvedené, gróf Sečení bol toho času hosťom vo vile *The Breakers*. Podľa aktuálnych informácií bol ale ubytovaný v Oakland Farm u Alfréda Vanderbiltu,⁴³ jedného zo starších bratov Gladys. Toho dňa usporiadala manželka Alfréda Vandebilta, Ellen Tuck Frenchová, obed na počesť svojej švagrinej, po ktorom sa snúbenci vrátili do vily, kde sa neskôr popoludní konala neformálna recepcia. Hostia, najmä priateľky budúcej nevesty, mali možnosť zoznámiť sa s grófom a zablahoželať mladému páru k zasnubám.⁴⁴ V sobotu 12. októbra 1907 bola v *The Breakers* zorganizovaná večera pre Gladys a grófa Sečeniho, ktorej sa zúčastnilo päťdesiat pozvaných hostí. Na večeri bol oficiálne predstavený nastávajúci ženích gróf Sečení a išlo o prvú oficiálnu udalosť od oznámenia zasnub. Večer pripravil parížsky šéfkuchár pani Vanderbiltovej, ktorého si pri-

³⁸ Wiener Salonblatt, 38. Jahrgang, Nr. 41, 12. október 1907, s. 11.

³⁹ Miss Vanderbilt will wed a Count. In *The New York Times*, s. 11.

⁴⁰ Vanderbilt-Szechenyi. In *Neues Wiener Tagblatt*, 41. Jahrgang, Nr. 284, 16. október 1907, s. 8.

⁴¹ Romantic wooing of Miss Gladys Vanderbilt. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18152, 6. október 1907, s. 45.

⁴² Society at home and abroad. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18166, 20. október 1907, s. 52.

⁴³ Zaujímavosťou v súvislosti s osobou Alfréda Vanderbiltu je jeho úmrtie. Stal sa totiž jednou z amerických obetí pri potopení parníka *Lusitania* 7. mája 1915. V tom čase mal len 37 rokov, bol druhýkrát ženatý, s Margaret Mary Emersonovou a bol otcom troch synov.

⁴⁴ Early Wedding for Gladys Vanderbilt. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18151, 5. november 1907, s. 11.

viedla z Francúzska na nadchádzajúce udalosti a dcérinu svadbu. Po večeri hrala prítomným hudba na neformálny tanec. Medzi hosťami nechýbali bratia budúcej nevesty, Cornelius a Alfréd Vanderbiltovci s manželkami, ale tiež manželia Watts-Shermanovci, slečny Hermanové, George Peabody Wetmore s manželkou, slečny Wetmorové, slečna Edith Deaconová, pani Oelrichsová, slečna Blanche Oelrichsová, George H. Warren spolu so slečnou Constance Warrenovou a ďalší.⁴⁵

Neprešlo však veľa času od zverejnenia zásnub a už v polovici októbra 1907 sa objavili správy o ich možnom zrušení. Príčinou nemali byť záležitosti srdca, ale otázka rozumu, „*zdá sa, že láska medzi nevestou a ženíchom nie je dostatočne silná na to, aby preklenula priepasť medzi pýchou peňazí a šľachtickou pýchou.*“⁴⁶ Podobné správy priniesli viaceré senzácie chtivé periodiká. Informácie boli „zaručene overené v kruhoch blízkych priateľov“ rodiny Vanderbiltovcov. Názory na sobáš mladého páru boli rôzne. Medzi Američanmi sa našli takí, ktorí neboli nadšení z cudzince. Bez ohľadu na to, že mal šľachtický pôvod. No na druhej strane sa zase objavili názory, že mladý gróf Sečeni uzatvára mezalianciu.⁴⁷ Dôvodom bol fakt, že Sečeniovci patrili k starým a významným šľachtickým rodom, kým zakladateľ vanderbiltovskej dynastie Cornelius bol na začiatku 19. storočia len lodníkom.⁴⁸ Kým rodokmeň Gladys Vanderbiltovej začínal jej prastarým otcom, a kým ešte nedávno nikto netušil, čo sú Vanderbiltovci zač, predkovia grófa Sečeniho už po stáročia bojovali proti uhorským nepriateľom. Sečeniovci zastávali vysoké funkcie a hodnosti, boli biskupmi, komorníkmi a generálmi. Patrili im rozsiahle majetky a panstvá. Preto by sa dalo očakávať, že sobáš grófa s bohatou dedičkou môže potešiť obe strany. Kým šľachtic získa bohatú nevestu s miliónmi, bohatá americká rodina si zušľachtí svoj rodokmeň. „*Nikde totiž nie je úcta k šľachtickému titulu väčšia a obdiv ku grófovi hlbší ako v 'slobodnej' Amerike.*“⁴⁹ Na druhej strane, „*americké noviny vykresľujú grófa Sečeniho ako 'zdegenerovaného uhorského šľachtica', ktorému sa podarilo získať mladú milionárku, ktorá od svojho vstupu do spoločnosti odmietla toľko dôstojných nápadníkov, aby svojimi miliónmi osviežila jeho zničený erb.*“⁵⁰ Mali to byť práve americké noviny, ktoré sa navážali do ženícha, ktorého označili za „zdegenerovaného uhorského šľachtica“, ktorému išlo len o bohatstvo jeho budúcej manželky. Tieto informácie potom preberala aj tlač v monarchii. Autor článku sa však grófa zastáva a argumentuje tým, že gróf je dosť bohatý a nie je odkázaný na peniaze svojej snúbenice. Sám totiž vlastnil väčší majetok v Zemplínskej stolici. Rovnako tak považoval za neopodstatnené obavy nevestiných bratov, že by ich sestra, ako budúca grófka Sečeniová, nemala byť prijatá za plnohodnotnú členku exkluzívnych viedenských a budapeštianskych aristokratických kruhov.⁵¹ Verejná mienka v USA grófovi nepriala, vnímali ho ako chudobného šľachtica,

⁴⁵ If Empress dies Count may return. The Engagement dinner. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18 159, 13. október 1907, s. 9.

⁴⁶ Geldstolz und Adesstolz. In Illustrierte Kronen Zeitung, VIII. Jahrgang, Nr. 2891, 17. október, 1907, s. 2.

⁴⁷ Mezaliancia predstavovala nerovný sobáš medzi šľachticom a nevestou bez šľachtického pôvodu.

⁴⁸ Hochzeit im Hause Vanderbilt. In Das Blatt der Hausfrau. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, s. 435-436.

⁴⁹ Geldstolz und Adesstolz. In Illustrierte Kronen Zeitung, s. 2.

⁵⁰ Die aufgehobene Verlobung. In Wiener Allgemeine Zeitung, Nr. 8869, 17. október 1907, s. 2.

⁵¹ Vanderbilt-Szechenyi. In Neues Wiener Tagblatt, s. 8.

ktorý sa usiloval získať bohatú nevestu. Je otázne, či názory verejnosti ovplyvňovali ohrnutí nápadníci Gladys Vanderbiltovej, alebo za tým stála obava, že nevesta po sobáši presmeruje svoje milióny z Ameriky do Európy.⁵² Začali sa tiež vo veľkej miere šíriť fámy, podľa ktorých sa proti grófovi vytvorila opozícia zo strany celej rodiny Vanderbiltovcov, na čele s Harry Payneom Whitneyom.⁵³ Podľa týchto fám bola celá vanderbiltovská rodina proti sobášu Gladys s cudzincom, pričom hlavnými odporcami mali byť manželia Payne Whitneyovci, ktorí mali argumentovať nesúhlasom zosnulého Cornelia II. Vanderbiltu voči sobášu ktoréhokoľvek zo svojich detí s cudzincom.⁵⁴ Namietali proti tomuto zväzku však mali aj bratia nevesty Cornelius, Reginald a Alfréd Vanderbiltovci, ktorí sa obávali, že manželstvo ich sestry nebude hodné postavenia v aristokratických kruhoch tak vo Viedni, ako aj v Budapešti. Domnievali sa totiž, že tamojšia vysoká spoločnosť ich sestru neprijme.⁵⁵ Aj *The New York Times* prišli s krátkou správou, v ktorej informovali, že noviny v monarchii si kladú otázku, ako miestna aristokracia prijme novú grófku Sečéniovu. „Niektoré maďarské noviny píšú, že gróf Ladislav Sečení, ktorý sa má oženiť so slečnou Gladys Vanderbiltovou, je prvým uhorským aristokratom, ktorý sa má oženiť s dámou z americkej plutokracie a kladú hlúpu otázku o tom, ako slečnu Vanderbiltovú privítajú exkluzívne uhorské dámy. Osoby kvalifikované na posúdenie označujú tieto články za smiešne.“⁵⁶ Podľa nemenovaného úradníka, ktorý sa vyjadroval k prípadnému postaveniu Gladys ako manželky grófa, na dvore vo Viedni, sa tento vyjadril: „Spomínaná dáma by bola prijatá na dvore v Budapešti, ale nie vo Viedni, ibaže by cisár upustil od dokladu o šľachtictve v súvislosti so šestnástimi predkami, ktorý by inak musela podľa rakúskej dvorskej etikety predložiť. Takýto ústupok sa niekedy robí a veľmi pravdepodobne by sa urobil aj v prípade, o ktorom hovoríme, z ohľadu na spoločenské postavenie grófa Sečeního a význam rodiny Vanderbiltovcov.“⁵⁷ Budúcnosť novej grófky evidentne trápila americkú verejnosť. Správy o jej možnom neprijatí na cisárskom dvore vo Viedni vyvolali u hrdých Američanov priam znepokojenie.⁵⁸ Istý nemenovaný novinár dokonca navštívil brata Ladislava Sečeního, grófa Dionýza,⁵⁹ na jeho panstve Horpács v Uhorsku a hovoril s nim o zasnubách, ale aj o poznámkach, ktoré sa, podľa neho, objavili v uhorskej tlači o tom, že vyššia spoločnosť by nemusela prijať budúcu grófku Sečéniovu. A reakcia Dionýza Sečeního? Šíriace sa fámy považoval za smiešny nezmysel a tešil sa, rovnako ako celá rodina Sečéniovcov, na príchod novej nevesty do Uhorska, kde ju určite všetci srdečne privítajú a prijmu medzi

⁵² Die aufgehobene Verlobung. In Wiener Allgemeine Zeitung, s. 2.

⁵³ Harry Payne Whitney (1872-1930) bol manželom Gertrúdy Vanderbiltovej (1875 – 1942), staršej sestry Gladys Vanderbiltovej.

⁵⁴ Vanderbilt match break discredited. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18161, 15. október 1907, s. 9.

⁵⁵ Geldstolz und Adesstolz. In Illustrierte Kronen Zeitung, s. 2.

⁵⁶ Sneer at Miss Vanderbilt. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18153, 7. október 1907, s. 1.

⁵⁷ Miss Vanderbilt must take chances. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18164, 18. október 1907, s. 1.

⁵⁸ Noble ancestors. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18165, 19. október 1907, s. 8.

⁵⁹ Gróf Dionýz Sečení sa narodil v Pešti v roku 1866, venoval sa diplomatickej kariére. V roku 1896 sa oženil s kontesou Emiliou de Riquet de Caraman-Chimay, s ktorou mali štyroch potomkov. Dionýz zomrel v roku 1934, vo veku 67 rokov, v Štokholme.

seba. Podľa grófa Dionýza nemali mladomanželia obývať majetok v Horpácsi, ale kaštieľ v Strážskom pri Košiciach v Hornom Uhorsku.⁶⁰ Novinár ozrejmil situáciu, že Američania zvyknú, na základe predchádzajúcich skúseností, považovať európskych aristokratov, ktorí sa oženia s bohatou Američankou, za lovcov dedičstva. Dionýz Sečení na to odvetil, že to nie je ich prípad, nakoľko Sečeníovci nie sú odkázaní na manželstvá s bohatými nevestami, ale v prípade jeho brata Ladislava ide čisto o manželstvo z lásky.⁶¹ Dokonca aj matka budúcej nevesty prišla s vyhlásením, podľa ktorého sa jej dcéra Gladys do grófa zamilovala na prvý pohľad a nezaujíma ju ani jeho titul, ani jeho majetok. „*Rakúsko-uhorská aristokracia už dokázala svoju zdvorilosť a ústretovosť v mnohých podobných prípadoch týkajúcich sa takýchto manželstiev. Jedinou podmienkou je, aby manželka prvého člena našej spoločnosti pochádzala z ctihodnej rodiny a mala bezúhonnú minulosť. V Uhorsku je navyše nezanedbateľným faktorom, ktorý uľahčuje prijatie manželky aristokrata pochádzajúcej z meštianskej rodiny do spoločnosti, uhorské právo, ktoré nepozná mezaliance. V Uhorsku má legitímna manželka v očiach zákona úplnú rovnosť so svojím manželom. (...) Niet pochyb o tom, že slečna Gladys Vanderbiltová bude ako manželka grófa Ladislava Sečeního prijatá za plnoprávnou členku vysokej aristokracie Rakúsko-Uhorska.*“⁶² Medzi miestnou aristokraciou sa žiadne zrušenie zásnub nespomínalo. Ohlásenie zásnub v tak významných rodinách muselo byť patrične prediskutovanou skutočnosťou, než s ňou prišli na verejnosť. Preto náhle zrušenie zásnub nebolo na mieste. Podľa nich už Gladys istotne prebrala spoločenskú situáciu, v ktorej sa mohla ocitnúť, „*možno s istotou predpokladať, že všetky otázky, ktoré mohli byť sporné, boli, boli už vopred zodpovedané spôsobom uspokojivým pre nevestu a jej rodinu. Vzhľadom na spoločenské postavenie Vanderbiltovcov v Amerike, ktoré sa zakladá nielen na ich obrovskom majetku, ale aj na vznešenosti a kultivovanosti rodiny, možno oprávnené predpokladať, že by nikdy nedošlo k oznámeniu zasnúbenia medzi slečnou Gladys Vanderbiltovou a grófom Ladislavom Sečením, ak by medzi všetkými členmi rodiny nepanovala úplná zhoda v otázke sobáša.*“⁶³ Tým boli akékoľvek ďalšie dohady o možnom zrušení zásnub považované za ukončené.

Koncom novembra 1907 priniesli noviny správu o odklade svadby grófa s Gladys Vanderbiltovou. Dôvod bol veľmi prozaický, a to želanie grófových bratov zúčastniť sa na svadbe.⁶⁴ Tá bola pôvodne naplánovaná už na začiatok decembra 1907. Nakoniec ju teda, s ohľadom na grófových príbuzných, odložili na január 1908. Potrebovali viac času, aby mohli odcestovať do USA, aby sa svadby moli zúčastniť.⁶⁵ Grófi Dionýz a Peter Sečeníovci spolu s manželkami, ako aj brat Štefan Sečení, koncom decembra 1907, v sprievode grófa Antona Sigraya,⁶⁶

⁶⁰ Count Szechenyi's Family Delighted with His Betrothal to Miss Vanderbilt. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18173, 27. október 1907, s. 47.

⁶¹ Count Szechenyi's Family Delighted with His Betrothal to Miss Vanderbilt. In The New York Times, s. 47.

⁶² Vanderbilt-Szechenyi. In Neues Wiener Tagblatt, s. 8.

⁶³ Vanderbilt-Szechenyi. In Neues Wiener Tagblatt, s. 8.

⁶⁴ Count's brothers coming. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18205, 28. november 1907, s. 1.

⁶⁵ Wiener Salonblatt, 38. Jahrgang, Nr. 48, 30. november 1907, s. 11.

⁶⁶ Gróf Anton Sigray (1879-1947) bol synom Filipa Sigraya de Felső- et Alsósúrány a jeho manželky Kláry. Sám sa neskôr oženil s Američankou a zomrel v New Yorku.

ktorý mal byť na svadbe svedkom ženícha, opustili Viedeň a vydali sa na dlhú cestu do Ameriky.⁶⁷

Sobáš Gladys a Ladislava bol nakoniec naplánovaný na pondelok 27. januára 1908 v New Yorku: „Grófka Sečéniová, rod. Alexandra grófka Stárai-Szirmayová, nositeľka Radu Hviezdného kríža a palácová dáma, vdova po Jeho Excelencii grófovi Imrichovi Sečením zo Sarvár-Felsövidék, c.-k. komorníkovi, rytierovi Radu Zlatého rúna, nositeľovi veľkokríža Radu sv. Štefana a Leopolda atď. atď., veľvyslanca pri nemeckom cisárskom dvore, oznamuje blížiaci sa sobáš svojho syna Ladislava Sečeního, c.-k. komorníka, člena uhorskej Hornej komory, poručíka husárskoho regimentu, so slečnou Gladys Vanderbiltovou, dcérou Cornelia Vanderbilt a jeho manželky, rod. Alice Gwynneovej. Cirkevný sobáš sa bude konať 27. januára 1908 v New Yorku na 1 West 57 Street.⁶⁸ V Strážskom, v mesiaci december 1907.“⁶⁹ V súvislosti s nadchádzajúcou svadbou Gladys a Ladislava prijala rodina Vanderbiltovcov prísne bezpečnostné opatrenia. Celé okolie newyorského paláca Vanderbiltovcov malo byť strážené a uzavreté pre všetku dopravu hodinu pred začiatkom svadobného obradu a tiež hodinu po ňom.⁷⁰

Členovia rodiny grófa Sečeního pricestovali do USA 14. januára 1908 na lodi *Kronprinzessin Cecilie* patriacej spoločnosti North German Lloyd. Pricestovali gróf Dionýz Sečení s manželkou, gróf Štefan Sečení, gróf Anton Sigray, gróf Pavol Esterházi, gróf Štefan Przedzlecky a Nelson O'Shaughnessy s manželkou, príbuzní a starí priatelia rodiny z Viedne. Na móle ich očakávali a privítali gróf Ladislav Sečení a barón O'Carroll, ktorý pôsobil ako uhorský generálny konzul v USA. Chýbal však gróf Peter Sečení, ktorý musel zostať doma kvôli chorobe manželky. Do USA necestovala ani matka grófa Sečeního. Manželka Nelsona O'Shaughnessona sa vyjadrila, že všetci grófi sú starí priatelia a nevesta Gladys Vanderbiltová bude mať po príchode do krajiny svojho manžela veľkolepé prijatie.⁷¹ V nasledujúcich dňoch sa konalo viacero spoločenských podujatí usporiadaných na počesť mladého páru.

O tom, že svadba Gladys Vanderbiltovej a Ladislava Sečeního mala byť prepychovou udalosťou, nemôže byť pochyb. Nechýbali honosné pozvánky na vrytých kartičkách. Špeciálne pozvánky boli potrebné aj na prehliadku svadobnej výbavy a štedrých svadobných darov, pričom sa predpokladalo, že hodnota výbavy bude okolo pol milióna korún. Deň pred sobášom sa konala ešte generálna skúška za účasti všetkých hostí, aby zabezpečili dokonalý svadobný sprievod.⁷² Dobová tlač ohodnotila kvetinovú výzdobu vanderbiltovského paláca na sumu viac ako 10 000 libier, kým svadobné dary, ktoré mladý pár dostal, mali mať hodnotu až

⁶⁷ Szechenyi family start. In The New York Times, Vol. LVII., No 18235, 28. december 1907, s. 1.

⁶⁸ Na 1 Západnej 57. ulici, na rohu s 5. Avenue na Manhattane, postavil Cornelius II. Vanderbilt v roku 1883 obrovské sídlo rodu Vanderbiltovcov. Palác rodina v roku 1926 predala za sedem miliónov dolárov a následne bol zbúraný. Dôvodom bola začínajúca výstavba mrakodrapov. V súčasnosti sa na tomto mieste nachádza obchodný dom Bergdorf Goodman.

⁶⁹ Wiener Salonblatt, 39. Jahrgang, Nr. 2, 11. január 1908, s. 12.

⁷⁰ Die Ehe Szechenyi-Vanderbilt. In Mährisches Tagblatt, s. 6.

⁷¹ Szechenyi family here for wedding. In The New York Times, Vol. LVLL., No. 18253, 15. január 1908, s. 9.

⁷² Hochzeit im Hause Vanderbilt. In Das Blatt der Hausfrau. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, s. 436.

troch miliónov libier. Matka nevesty darovala svojej dcére ako svadobný dar diamantovú tiaru v hodnote viac ako 100 000 dolárov.⁷³ V okolí vanderbiltovského sídla sa už od skorého rána začali zhromažďovať davy zvedavcov, ktorí sa usilovali zazrieť nielen mladomanželov, ale aj hostí a celú tú krásu okolo. Plné ruky práce v ten deň mala aj newyorská polícia. Policajné opatrenia boli skutočne dômyselné. Policajné oddelenie v tom čase viedol vrchný inšpektor Cortright. Prácu v ten deň mali rozdelenú inšpektori Walsh a Schmittberger a k dispozícii dostali sto mužov. Okrem toho sa v dave pohybovalo ďalších tridsať mužov v civile. Všetky okolité domy boli obsadené ľuďmi, ktorí chceli nahliadnuť do interiéru honosného vanderbiltovského sídla. Okná newyorského paláca však chránili hostí pred zvedavcami zatiahnutými ťažkými závesmi. Na ulici nebolo počuť ani len hudbu zo sídla. A tak im musel stačiť pohľad na sprievod kočov a automobilov, ktorý bol taký dlhý, že trval takmer hodinu, a tiež okázalé toalety prítomných hostí, keď vchádzali do paláca. Samotná svadba však prebehla bez akýchkoľvek incidentov.⁷⁴

Svadobný obrad sa konal v rezidencii Vanderbiltovcov na Západnej 57. ulici. Novomanželom vyšlo aj počasie, nakoľko bol bezoblačný deň. Pozvaných bolo približne 400 príbuzných a priateľov oboch rodín. Hostia začali prichádzať krátko pred poludním. Ako poslední sa dostavili rakúsko-uhorský veľvyslanec v USA barón Ladislav von Hengelmüller s manželkou Máriou, rod. grófkou Dunin-Borkowskou, a to o 12.15 hodine. Všetky vozidlá s hosťami prichádzali z 59. ulice cez otvorenú železnú bránu až k sídlu. Vjazd usmerňoval poverený policajt nachádzajúci sa oproti bráne a ďalší udržiavali voľnú cestu.⁷⁵ Svadby sa ako hosť zúčastnila aj slečna Ethel Rosseveltová, najmladšia dcéra vtedajšieho amerického prezidenta Theodora Roosevelta.⁷⁶ Medzi hosťami nechýbal britský veľvyslanec v USA James Bryce, gróf Pavol Esterházi či početní členovia newyorských finančných kruhov.⁷⁷ Svadobný obrad bol pôvodne naplánovaný na práve poludnie, ale kvôli meškaniu hostí sa začal až o pol jednej. Hostia po vstupe do vestibulu sídla vystupovali po mramorovom schodisku vedúcom do hlavnej sály a ďalej do salónov a tanečnej sály. Na vrchu schodiska prijímala hostí Ellen Vanderbiltová, manželka Alfréda Vanderbiltu, ktorá mala oblečené biele saténové šaty doplnené šperkami. Matka nevesty sa objavila až krátko pred obradom odetá v perlovo-sivom saténe, avšak bez šperkov. Nechýbala bohatá, avšak nie gýčová, kvetinová výzdoba. Za množstvom orchideí bol skrytý aj 65-členný orchester Nahana Franka a nechýbal ani 36-členný súbor zboristov z Katedrály sv. Patrika na Manhattane. Orchester dopĺňal organ skrytý za kvetmi a palmami. Bohatý orchestrálny program ktorý sprevádzal svadobný obrad, bol vskutku

⁷³ Die Hochzeit im Hause Vanderbilt. In Pester Lloyd, 55. Jahrgang, Nr. 24, 28. január 1908, s. 9.

⁷⁴ Die Hochzeit Vanderbilt-Szechenyi. In Linzer Volksblatt, 40. Jahrgang, Nr. 23, 29. január 1908, s. 7; Miss Vanderbilt now a Countess. In The New York Times, Vol. LVII, No. 18266, 28. január 1908, s. 1.

⁷⁵ Miss Vanderbilt now a Countess. In The New York Times, s. 1.

⁷⁶ Die Hochzeit Szechenyi-Vanderbilt. In Neues Wiener Journal, 16. Jahrgang, Nr. 5126, 29. január 1908, s. 5.

⁷⁷ Die Hochzeit in Hause Vanderbilt. In Illustrierte Kronen Zeitung, IX. Jahrgang, Nr. 2993, 29. január 1908, s. 5.

prepracovaný a celý bol výsledkom vkusu samotnej nevesty. Nechýbala hudba Petra Iljiča Čajkovského, Tristan a Izolda od Richarda Wagnera, úryvok z Piatej symfónie od Ludwiga van Beethovena či svadobný pochod od Rubinsteina.⁷⁸ Mladá nevesta nadovšetko milovala hudbu, obľubovala jednoduchosť a práve táto kombinácia sa prejavila aj vo výbere hudby.⁷⁹ Sála, v ktorej sa obrad konal, bola premenená na kaplnku a bola vyzdobená v bielej a zlatej farbe v štýle Ľudovíta XVI., zdobená bola orchideami a japonskými kvetmi, pričom nechýbala ani výzdoba vonkajšej steny paláca kvetmi orchideí.⁸⁰ Keď zaznela hudba, do sály vstúpili zástupcovia z Uhorska, medzi ktorými boli gróf Aponi, barón Ľudovít Ambrózy, barón von und zu Liebenstein, grófi Dionýz a Štefan Sečeníovci. Po nich nasledovali družičky, slečna Ruth Twomblyová, sesternica nevesty, a slečna Dorothy Whitneyová. Obe boli oblečené v bielych vyšívaných šatách, na hlavách mali veľké klobúky zdobené bledoružovými pštrosími perami. V rukách niesli kytice ružových orchideí.⁸¹ Nasledovala Flora Whitneyová, neter nevesty, v bielych čipkovaných šatách, ktorá niesla košík naplnený lupeňmi z bielych orchideí.⁸² Nechýbalo ani malé páža, ktoré nieslo zamatovú podušku s kvetmi, medzi ktorými ležal prsteň pre nevestu.⁸³ Po ňom už prichádzala samotná nevesta v sprievode svojho najstaršieho brata Cornelia III. Vanderbilta. Nevesta bola odetá v róbe z mäkkého bieleho hladkého saténu s rukávami zo starej čipky. Súčasťou toalety bola i nádherná dlhá vlečka z ťažkého bieleho saténu podšitá striebornou látkou, pričom vlečka bola doplnená o striebornú výšivku. Okrem toho mala nevesta aj závoj⁸⁴ a v rukách niesla svadobnú kyticu, ktorú tvorili biele orchidey a pomarančové kvety.⁸⁵ Každopádne, vlečku nevestiných svadobných šiat niesli dve pážatá v rokokových kostýmoch.⁸⁶ Pri kvetinovom altánku čakal nevestu ženích.⁸⁷ Ten bol odetý do uhorského slávnostného odevu, ako jeho svedok vystupoval gróf Anton Sigray.⁸⁸ Po príchode nevesty do obradnej sály spravil gróf niekoľko krokov smerom k neveste, Cornelius vložil ruku svojej sestry do ruky ženícha. Následne pár pokľakol pred oltárom.⁸⁹ Obrad sa mohol

⁷⁸ Miss Vanderbilt now a Countess. In *The New York Times*, s. 1-2.

⁷⁹ Die Vanderbilt-Hochzeit. In *Illustriertes Wiener Extrablatt*, 37. Jahrgang, Nr. 41, 11. február 1908, s. 7.

⁸⁰ Wiener Salonblatt, 39. Jahrgang, Nr. 5, 1. február 1908, s. 12.

⁸¹ Noviny Wiener Salonblatt však uviedli, že družičky boli oblečené v ružových hodvábnych šatách s ružovými klobúčikmi. In Wiener Salonblatt, 1. február 1908, s. 12. Podľa ďalšieho zdroja boli družičky odeté v hodvábnych šatách slonovinovej farby s opaskami. Na hlavách mali veľké klobúky s ružovým pštrosím perom a v rukách kyticu z bielych agátových kvetov a na krku perlový náhrdelník, ktorý bol darom od nevesty. Die Vanderbilt-Hochzeit. In *Illustriertes Wiener Extrablatt*, s. 7.

⁸² Miss Vanderbilt now a Countess. In *The New York Times*, s. 1-2.

⁸³ Hochzeit im Hause Vanderbilt. In *Das Blatt der Hausfrau*. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, s. 436.

⁸⁴ Aj v prípade toalety nevesty panovali v tlači isté nezhody, nakoľko podľa iných novín mala na sebe toaletu z atlasu krémovej farby pokrytú starou čipkou, ktorá patrila ešte jej matke. Die Vanderbilt-Hochzeit. In *Illustriertes Wiener Extrablatt*, s. 7.

⁸⁵ Miss Vanderbilt now a Countess. In *The New York Times*, s. 1-2.

⁸⁶ Hochzeit im Hause Vanderbilt. In *Das Blatt der Hausfrau*. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, s. 436.

⁸⁷ Miss Vanderbilt now a Countess. In *The New York Times*, s. 1-2.

⁸⁸ Wiener Salonblatt, 1. február 1908, s. 12.

⁸⁹ Die Hochzeit in Hause Vanderbilt. In *Illustrierte Kronen Zeitung*, s. 5.

začať. Hlavným ceremoniárom obradu bol Monsignor Michael Lavelle z newyorskej Katedrály sv. Patrika. Jeho asistentom bol reverend páter Byrne. Obrad bol jednoduchý, presne tak, ako si to želala samotná nevesta. Krátko pred obradom bol doručený aj telegram od pápeža Pia X.⁹⁰ Monsignor Lavelle počas príhovoru k mladému páru informoval prítomných, že pápež ho poveril, aby odovzdal novomanželom jeho požehnanie a vyjadril nádej, že čoskoro bude môcť grófsky pár privítať u seba v Ríme.⁹¹ Svadobný obrad bol krátky, prebiehal v anglickom jazyku, nasledovala modlitba v latinčine a odovzdanie prsteňa neveste, po čom boli Ladislav a Gladys vyhlásení za manžela a manželku. Zo slečny Vanderbiltovej sa stala grófkou Sečéniová.⁹²

Po obrade prítomní hostia opustili provizórnu kaplnku a vošli do tanečnej sály. Gróf s grófkou zostali stáť v rohu sály, aby prijali gratulácie od svadobčanov. Následne boli pri malých stoloch podávané svadobné raňajky. Nevesta so ženíchom a vybranými svadobčanmi sedeli pri okrúhlom stole ozdobenom bielymi orchideami a konvalinkami. Ostatné stoly zdobili orchidey žltej farby. Pokiaľ ide o menu podávané na svadbe, ako predjedlo to boli florentínky, nasledoval homár, jahňacie mäso, restované nove zemiaky, kapún, šalát, ovocný šalát Macedonia, káva či šampanské. Barónka Hengelmüllerová predniesla prípitok na šťastie mladomanželov.⁹³

Aj svadobné dary, ktoré mladý pár dostal, vzbudzovali záujem, najmä pre ich vysokú hodnotu. O týchto daroch kolovali v Amerike rôzne chýry a bolo nevyhnutné počítať s možnosťou, že sa ich zlodeji budú snažiť získať, preto niekoľko dní pred svadbou strážilo palác Vanderbiltovcov niekoľko detektívov, ktorí v ňom zotrúvali vo dne, v noci. Na zákazku boli vyrobené železné kufre, do ktorých sa hneď po svadbe cennosti zbalili a počas pobytu novomanželov v Newporte boli uložené v banke. Následne ich čakal prevoz do Európy. Gróf Sečeni venoval svojej manželke ako svadobný dar staré rodinné šperky, ktorých hodnota bola vyčíslená na dva a pol milióna korún. Nevestina matka darovala svojej dcére diadém z briliantov, náhrdelník a prívesok, všetko z kameňov vo veľkosti lieskových orieškov. Švagriná Cathleen Neilson, manželka Reginalda Vanderbiltu, dala neveste ako dar dlhú retiazku z briliantov. Od sesternice, vojvodkyne z Marlborough, dostala dlhú šnúru veľkých perál. Pani Whitneyová, rod. Vanderbiltová, podarovala šperk z diamantov a zafírov. Ženíchova rodina plánovala odovzdať svoje dary mladému páru až po ich príchode do Uhorska, nakoľko, ak by ich chceli priviezť do USA, museli by za ne platiť vysoké clo.⁹⁴

Po svadobných raňajkách sa nevesta prezliekla zo svadobných šiat do cestovného oblečenia v podobe tmavomodrých šiat s čínčilou a k tomu veľký klobúk. Mladý pár odcestoval na svadobnú cestu. Podarilo sa im utiecť davu reportérov

⁹⁰ Miss Vanderbilt now a Countess. In The New York Times, s. 1-2.

⁹¹ Die Hochzeit Szechenyi-Vanderbilt. In Ischler Wochenblatt, XXXVI. Jahrgang, Nr. 5, 2. február 1908, s. 5.

⁹² Miss Vanderbilt now a Countess. In The New York Times, s. 1-2.

⁹³ Podľa iných novín to bol barón Ladislav Hengelmüller, ktorý mal tú česť ako prvý predniesť prípitok. In Wiener Salonblatt, 1. február 1908, s. 12.

⁹⁴ Die Hochzeit Szechenyi-Vanderbilt. In (Neuigkeits) Welt Blatt, 35. Jahrgang, Nr. 24, 30. január 1908, s. 5.

a fotografov, ktorí sa rozmiestnili okolo sídla a striehli na mladomanželov. Im sa však podarilo novinárov a fotografov striasť. Už niekoľko týždňov zvedavci špekulovali o tom, kde mladomanželia strávia medové týždne. Toto tajomstvo totiž poznal len najbližší okruh mladého páru. Predpokladalo sa však, že gróf s grófkou odcestujú do *The Breakers* v Newporte alebo do sídla Alfréda alebo Reginalda Vanderbilta. Včas sa však vrátia späť do New Yorku.⁹⁵ Dňa 4. februára sa mali totiž na palube parníka *Kaiser Wilhelm II.* vydať na cestu do Európy.⁹⁶

Gróf Dionýz Sečení sa neskôr v rozhovore s dopisovateľom *The New York Times* vyjadril, že jeho brat so švagrinou prežili nádherné medové týždne. Pricestovali z USA do Veľkej Británie.⁹⁷ Tam mladomanželia strávili časť medových týždňov v Sunderland House, v mestskom paláci, ktorý patrilo vojvodkyni z Marlborough, o ktorej vieme, že išlo o Consuelo Vanderbiltovú, sesternicu grófký Sečeníovej. Na počesť novomanželov sa v marci mal konať veľkolepý ples, na ktorom sa predpokladala účasť samotného panovníka.⁹⁸ Z Londýna sa manželia presunuli do Paríža a odtiaľ autom do Monte Carla, kde sa im v rulete podarilo vyhrať 15 000 frankov. Z Monte Carla odcestovali do Milána, kde sa zúčastnili konského veľtrhu, na ktorom si zadovážili nielen nádherný kočiar, ale aj jazdecké kone. Ich cesta pokračovala návštevou Benátok a potom už ich kroky viedli do Uhorska, kde tamojšia spoločnosť skutočne srdečne privítala novú grófkú Sečeníovú. Gróf Dionýz tiež vyjadril radosť z mimoriadne srdečného prijatia, ktorého sa mu dostalo v USA. Zapôsobil na neho nielen americký život, ale aj rôzne vymoženosti a nádherné budovy, najmä železničná stanica vo Washingtone, ktorú považoval za najkrajšiu železničnú stanicu na svete.⁹⁹ Mladý grófsky pár sa veľmi rýchlo po svojom príchode do Európy, resp. do Uhorska, stal stredobodom pozornosti tamojšej budapeštianskej spoločnosti. Začiatkom mája 1908 sa konal tanečný večierok, na ktorom bola nová grófka predstavená budapeštianskym aristokratickým kruhom. Na večierku nechýbali ani arcivojvoda Jozef s manželkou arcivojvodkyňou Augustou. Rovnako tak sa o niekoľko dní neskôr konala večera, ktorú usporiadali gróf Aponi (Apponyi) s manželkou, na ktorú boli pozvaní aj gróf Sečení spolu s manželkou a grófovou matkou.¹⁰⁰

V nedeľu 5. apríla 1908 odcestovali manželia Sečeníovci z Budapešti do Strážskeho na grófove majetky. Na nástupišti v Budapešti sa zišiel početný dav, ktorý pri odchode vlaku prejavil poctu manželskému páru ováciami.¹⁰¹ *The New York Times* priniesli článok opisujúci obec Strážske a tamojší kaštieľ, ktorý bol letným sídlom grófa Sečeního. Strážske bolo malou obcou v Zemplínskej stolici v Hornom Uhorsku, kde žilo okolo tisíc obyvateľov, ktorí sa hlásili k slovenskej národnosti. Autor článku si všimol, že v obci, rovnako ako v mnohých ďalších obciach na území dnešného východného Slovenska, žilo veľké percento práceschopných mužov, ktorí v určitom období svojho života žili a pracovali

⁹⁵ Miss Vanderbilt now a Countess. In *The New York Times*, s. 1.

⁹⁶ Die Hochzeit Szechenyi-Vanderbilt. In *Ischler Wochenblatt*, s. 5.

⁹⁷ *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18332, 3. apríl 1908, s. 4.

⁹⁸ Die Hochzeit im Hause Vanderbilt. In *Pester Lloyd*, s. 9.

⁹⁹ *The New York Times*, 3. apríl 1908, s. 4.

¹⁰⁰ Aristokratie und Gesellschaft. In *Sport und Salon*, 11. Jahrgang, Nr. 20, 16. máj 1908, s. 5.

¹⁰¹ Graf und Gräfin Ladislaus Széchényi. In *Pester Lloyd*, 55. Jahrgang, Nr. 80, 6. apríl 1908, s. 4.

v USA. V obci zostávali ženy, deti a tí, ktorí nevládali pracovať, aby obrábali pôdu¹⁰² a starali sa o majetok, ktorý sa im podarilo zadovážiť za doláre, ktoré im posielali z USA ich príbuzní.¹⁰³ Obyvatelia Strážskeho s nadšením vítali grófa a grófkú. Dvojmiľová cesta vedúca od železničnej stanice ku kaštielu bola lemovaná stožiarimi nádherne zdobenými v uhorských farbách a z konárov stromov pozdĺž cesty viseli stuhy v rovnakých farbách, nechýbali ani tabule s nápismi a erbom sečéniovského rodu. Domy boli vyzdobené dekoráciami.¹⁰⁴ Ulice boli zaplavené davmi. Na železničnej stanici čakala na grófa a grófkú stočlenná deputácia a skupina jazdcov v malebných kostýmoch a mladý pár vítali búrlivými ováciami. Pred kaštieľom boli postavené tribúny, kde stáli dievčatá v bielych šatách a kde bol umiestnený aj spevácky zbor a členovia okresného a mestského zastupiteľstva. Po príchode grófskeho páru darovalo malé dievčatko mladej Gladys Sečéniovej perník v tvare srdca ako symbol večného manželského šťastia. Pri vstupe do kaštieľa stála matka Ladislava Sečéniho, grófká Alexandra. Mladá grófká Sečéniová bola dojatá vreľým prijatím a len ťažko hľadala slová, ktorými by vyjadrila svoje pocity a radosť. Popoludní sa konala ľudová slávnosť a nechýbali rôzne súťaže a zábavky. Gróf Ladislav Sečeni venoval 25 000 korún pre potreby detskej opatrovne v Strážskom.¹⁰⁵ „Hoci sa tak či onak roznieslo, že prijatie novej grófký Sečéniovej, predtým slečny Gladys Vanderbiltovej, na panstve jej manžela bolo trochu drsné a jednoduché, príliš pripomínajúce chudobu slovanských sedliakov, aby vyhovovalo jej vkusu, podľa mojich informácií nič nemôže byť ďalej skutočností.“¹⁰⁶ Grófká bola nadšená prijatím, ktoré prekonal aj jej najtajnejšie očakávania, na základe ktorého bolo vidieť, že miestna šľachta, ale aj bežní obyvatelia sa usilovali, aby sa v Uhorsku cítila americká grófká ako doma. „Predpoveď, ktorá sa objavila v budapeštianskych správach pre New York Times, že slečna Vanderbiltová bude srdečne prijatá, keď sem príde ako grófká Sečéniová, sa naplnila do bodky.“¹⁰⁷

A kaštieľ v Strážskom? Išlo o priestrannú budovu postavenú v roku 1900, ktorá bola zasadená do rozsiahleho anglického parku. Samotný veľkostatok Strážske mal rozlohu približne 4 000 akrov a bol vo výbornom stave, pričom jeho hodnota bola odhadnutá na približne tri milióny korún (600 000 dolárov). Ďalšie sídlo mal gróf v Šomodskej stolici s rozlohou približne 4 300 akrov. Okrem toho vlastnil ešte jednoposchodovú budovu v Budapešti na Eötvösa utca, v ktorej sa nachádzalo desať izieb. V Strážskom krátko predtým prebiehala prestavba kaštieľa, aby bol pripravený a najmä vhodný pre potreby novej grófký. Zavedené bolo elektrické osvetlenie a objednaný aj nový nábytok. Grófke však, počas pobytu v kaštieli v Strážskom, určite nemala chýbať urodzená spoločnosť, nakoľko sa na okolí nachádzalo veľké množstvo zámkov a kaštieľov patriacich uhorskej

¹⁰² Autor článku uvádzal, že cena poľnohospodárskej pôdy v Strážskom sa v tom čase pohybovala od 300 do 400 dolárov za katastrálne jutro.

¹⁰³ Count Szechenyi's Summer Seat. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18194, 17. november 1907, s. 52.

¹⁰⁴ Joyous Greeting to the Szechenyis. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18362, 3. máj 1908, s. 24.

¹⁰⁵ Graf und Gräfin Ladislaus Széchenyi. In Pester Lloyd, s. 4.

¹⁰⁶ Joyous Greeting to the Szechenyis. In The New York Times, s. 24.

¹⁰⁷ Budapest warmly greets Szechenyis. In The New York Times, Vol. LVII., No. 18332, 3. apríl 1908, s. 4.

aristokracii. V neďalekom Humennom bol kaštieľ patriaci grófovi Alexandrovi Andrášimu (Andrassy). Majiteľom kaštieľa v Parchovanoch bol ďalší zo slávneho rodu Andrášiovcov, Gejza. V Michalovciach stál zase kaštieľ patriaci grófovi Alexandrovi Stáraiovi, ktorý bol strýkom grófa Ladislava Sečeního. Jeden z najbohatších šľachticov, gróf Hadik-Barkóci (Barkóczy), mal svoj majetok v obci Tovarné, či gróf Juraj Almassy, ktorému patrilo sídlo v obci Hraň. A nechýbal, samozrejme, Trebišov ako ďalšie zo sídiel Andrášiovcov.¹⁰⁸

Gladys Sečeníová sa zžila s novým prostredím. V kaštieli v Strážskom sa mladému páru narodila aj prvá dcéra, ktorú pokrstil v pondelok 16. novembra 1908 rábsky biskup gróf Mikuláš Sečení Dievčatko dostala meno Kornélia Mária Alexandra Nandine. Krstnými rodičmi boli stará matka dieťaťa grófka Alexandra Sečeníová, rod. Stáraiová a strýko gróf Štefan Sečení.¹⁰⁹ Onedlho sa mladá rodina sťahovala do neďalekých Remetských Hámrov. Vo svojom novom sídle porodila grófka Sečeníová v roku 1911 ďalšie zdravé dievčatko. V blízkosti grófkky bol už päť týždňov gynekológ z Budapešti, Dr. Jozef Beckes, ktorý za starostlivosť o grófkku dostával denne okolo 2000 korún.¹¹⁰ Tretia dcéra grófa a grófkky Sečeníových, ktorá dostala meno po matke, sa narodila vo Veľkej Británii, v Great Tangley Manor, dňa 13. augusta 1913.¹¹¹ Posledné dve deti manželského páru boli opäť dcéry, v roku 1918 sa narodila kontesa Sylvia a v roku 1923 najmladšia Ferdinandine. V prvých rokoch po svadbe mladý pár pravidelne pendloval medzi USA a Európou. Grófkini príbuzní však tiež zavítali na návštevu monarchie, Slovensko nevynímajúc. Potom ale vypukla prvá svetová vojna, počas ktorej grófsky pár s rodinou zostali v Uhorsku. Až v polovici septembra 1919 pricestovala grófka Sečeníová, po päťročnej neprítomnosti, spolu s vtedy už štyrmi dcérami, kontesami Kornéliou, Alice, Gladys a Sylviou do New Yorku, odkiaľ potom cestovala do Newportu navštíviť svoju matku Alice Vanderbiltovú.¹¹² V roku 1921 sa Gladys spolu s manželom vrátili žiť do USA, keďže gróf až do roku 1933 zastával funkciu prvého maďarského ministra v USA. Manželia vtedy žili vo Washingtone. Následne pôsobil Ladislav Sečení dva roky v Londýne. Po tom, čo gróf v roku 1938 zomrel, grófka sa na trvalo vrátila do USA.¹¹³

Gladys Sečeníová zomrela 29. januára 1965 v Georgetownskej univerzitnej nemocnici vo Washingtone, kde bola hospitalizovaná po infarkte, ktorý utrpela. Zanechala štyri žijúce dcéry, piata zomrela v roku 1958, jedenásť vnúčat a šesť pravnúčat. Grófka bola známa ako osoba tichá a plachá, pravá nositeľka demokratických hodnôt, ktorej život nikdy nebol spájaný s nejakým škandalom.¹¹⁴ Tridsať rokov trvajúce manželstvo s grófom Sečením možno hodnotiť ako spokojné a šťastné, bez akýchkoľvek škandalov, čo by sa však dalo detailnejšie zhodnotiť primárne prostredníctvom osobnej korešpondencie oboch manželov a jej

¹⁰⁸ Count Szechenyi's Summer Seat. In *The New York Times*, s. 52.

¹⁰⁹ Wiener Salonblatt, 39. Jahrgang, Nr. 47, 21. november 1908, s. 7.

¹¹⁰ Gräfin Szechenyi-Vanderbilt. In Bregenzer/ Vorrarlberger Tagblatt, 26. Jahrgang, Nr. 182, 10. august 1911, s. 3.

¹¹¹ Wiener Salonblatt, 44. Jahrgang, Nr. 34, 23. august 1913, s. 12.

¹¹² Wiener Salonblatt, 50. Jahrgang, Nr. 37, 4. október 1919, s. 2.

¹¹³ Countess Laszlo Szechenyi, 78, Former Gladys Vanderbilt, Dies. In *The New York Times*, s. 27.

¹¹⁴ Countess Laszlo Szechenyi, 78, Former Gladys Vanderbilt, Dies. In *The New York Times*, s. 27.

podrobným archívnym výskumom. Gladys navonok reprezentovala svojho manžela, najskôr ako grófka, po zániku monarchie ako manželka diplomata. V prvých rokoch po svadbe žili manželia v Strážskom, potom v Remetských Hámroch. Čo však dnes len málokto vie, významnou mierou sa zaslúžila o rozvoj východného Slovenska, kde niekoľko rokov žila a spolu so svojou rodinou a miestnym obyvateľstvom vytvárala kolorit tejto oblasti. Práve táto problematika sa javí ako vhodná pre ďalší výskum materiálov z fondu *Rod Sečeni (Szechenyi)* z Remetských Hámrov v Štátnom archíve v Prešove, na základe ktorého by sa dali spracovať tamojšie aktivity grófkы Sečenieovej v prospech miestneho obyvateľstva, ako obnovená ťažba železnej rudy, ťažba dreva, vybudovanie vodovodu v Remetských Hámroch, výstavba vodnej elektrárne, elektrifikácia obce a tiež filantropia grófkы Sečenieovej, napríklad v podobe vybudovania dojčenského ústavu. Za zmienku, samozrejme, stojí aj genealogicky zameraný archívny výskum a už spomínané spracovanie korešpondencie grófskeho páru.

Zoznam použitých prameňov a literatúry:

Edície prameňov:

KEMPELEN, Béla. Magyar nemes családok. 10. kötet. Budapest: Grill Károly Könyvkiadóvállalata, 1931.

NAGY, Ivan. Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal. Tizedik kötet. Budapest: Helikon Kiadó, 1988.

Dobová tlač:

Die Heirat von Gladys Vanderbilt. In Agramer Zeitung, 82. Jahrgang, Nr. 272, 5. október 1907, s. 6.

Die aufgehobene Verlobung. In Wiener Allgemeine Zeitung, Nr. 8869, 17. október 1907, s. 2.

Gräfin Szechenyi-Vanderbilt. In Bregenzer/ Vorrarlberger Tagblatt, 26. Jahrgang, Nr. 182, 10. august 1911, s. 3.

Curliste Karlsbad, Nr. 421, 21. júl 1907, s. 2.

Hochzeit im Hause Vanderbilt. In Das Blatt der Hausfrau. Oesterr. Ungar. Zeitschrift, Heft 18, 18. Jahrgang, 2. február 1908, s. 435-436.

Die Heirat von Gladys Vanderbilt. In Die Zeit, 6. Jahrgang, Nr. 1806, 4. október 1907, s. 5.

Verlobung im Hause Vanderbilt. In Illustrierte Kronen Zeitung, VIII. Jahrgang, Nr. 2788, 4. október 1907, s. 5-6.

Geldstolz und Adesstolz. In Illustrierte Kronen Zeitung, VIII. Jahrgang, Nr. 2891, 17. október, 1907, s. 2.

Die Hochzeit in Hause Vanderbilt. In Illustrierte Kronen Zeitung, IX. Jahrgang, Nr. 2993, 29. január 1908, s. 5.

Die Vanderbilt-Hochzeit. In Illustriertes Wiener Extrablatt, 37. Jahrgang, Nr. 41, 11. február 1908, s. 7.

Die Hochzeit Szechenyi-Vanderbilt. In Ischler Wochenblatt, XXXVI. Jahrgang, Nr. 5, 2. február 1908, s. 5.

Die reichste Braut der Welt. In Kärntner Tagblatt, XIV. Jahrgang, Nr. 231, 8. október 1907, s. 6.

Die Hochzeit Vanderbilt-Szechenyi. In Linzer Volksblatt, 40. Jahrgang, Nr. 23, 29. január 1908, s. 7.

Die Ehe Szechenyi-Vanderbilt. In Mährisches Tagblatt, 29. Jahrgang, Nr. 17, 22. január 1908, s. 6.

Vanderbilt-Szechenyi. In Neues Wiener Tagblatt, 41. Jahrgang, Nr. 284, 16. október 1907, s. 8.

Die Hochzeit Szechenyi-Vanderbilt. In Neues Wiener Journal, 16. Jahrgang, Nr. 5126, 29. január 1908, s. 5.

Verlobung einer Tochter Vanderbilts mit einem österreichischen Kavalier. In (Neuigkeits) Welt Blatt, 34. Jahrgang, Nr. 229, 5. október 1907, s. 8.

Die Hochzeit Szechenyi-Vanderbilt. In (Neuigkeits) Welt Blatt, 35. Jahrgang, Nr. 24, 30. január 1908, s. 5.

Die Hochzeit im Hause Vanderbilt. In *Pester Lloyd*, 55. Jahrgang, Nr. 24, 28. január 1908, s. 9.
Graf und Gräfin Ladislaus Széchenyi. In *Pester Lloyd*, 55. Jahrgang, Nr. 80, 6. apríl 1908, s. 4.
Aristokratie und Gesellschaft. In *Sport und Salon*, 11. Jahrgang, Nr. 20, 16. máj 1908, s. 5.
Miss Vanderbilt. In *The New York Times*, Vol. XVII., No. 18150, 4. október 1907, s. 11.
Miss Vanderbilt will wed a Count. In *The New York Times*, Vol. XVII., No. 18150, 4. október 1907, s. 11.
Romantic wooing of Miss Gladys Vanderbilt. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18152, 6. október 1907, s. 45.
Sneer at Miss Vanderbilt. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18153, 7. október 1907, s. 1.
If Emperress dies Count may return. The Engagement dinner. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18159, 13. október 1907, s. 9.
Vanderbilt match break discredited. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18161, 15. október 1907, s. 9.
Miss Vanderbilt must take chances. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18164, 18. október 1907, s. 1.
Noble ancestors. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18165, 19. október 1907, s. 8.
Society at home and abroad. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18166, 20. október 1907, s. 52.
Count Szechenyi's Family Delighted with His Betrothal to Miss Vanderbilt. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18173, 27. október 1907, s. 47.
Early Wedding for Gladys Vanderbilt. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18151, 5. november 1907, s. 11.
Count Szechenyi's Summer Seat. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18194, 17. november 1907, s. 52.
Count's brothers coming. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18205, 28. november 1907, s. 1.
Szechenyi family start. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18235, 28. december 1907, s. 1.
Szechenyi family here for wedding. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18253, 15. január 1908, s. 9.
Miss Vanderbilt now a Countess. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18266, 28. január 1908, s. 1.
Budapest warmly greets Szechenyis. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18332, 3. apríl 1908, s. 4.
Joyous Greeting to the Szechenyis. In *The New York Times*, Vol. LVII., No. 18362, 3. máj 1908, s. 24.
Countess Laszlo Szechenyi, 78, Former Gladys Vanderbilt, Dies. In *The New York Times*, Vol. CXIV., No. 39088, 30. január 1965, s. 27.
Wiener Salonblatt, 36. Jahrgang, Nr. 29, 15. júl 1905, s. 16.
Wiener Salonblatt, 38. Jahrgang, Nr. 41, 12. október 1907, s. 11.
Wiener Salonblatt, 38. Jahrgang, Nr. 48, 30. november 1907, s. 11.
Wiener Salonblatt, 39. Jahrgang, Nr. 2, 11. január 1908, s. 12.
Wiener Salonblatt, 39. Jahrgang, Nr. 5, 1. február 1908, s. 12.
Wiener Salonblatt, 39. Jahrgang, Nr. 47, 21. november 1908, s. 7.
Wiener Salonblatt, 44. Jahrgang, Nr. 34, 23. august 1913, s. 12.
Wiener Salonblatt, 50. Jahrgang, Nr. 37, 4. október 1919, s. 2.

Monografie a zborníky ako celok:

HUPKO, Daniel – JANÁČKOVÁ, Ivana – TIHÁNYI, Jozef. Koniec starých čias. Komárno: KT, 2011.

Nepublikované práce:

HUPKO, Daniel. Mentalita a životný štýl šľachty na Slovensku v 19. a 20. storočí. Grófka Lucia Pálffyová, rod. Wilczeková (1862 – 1958), život aristokratky na hranici dvoch vekov. [Dizertačná práca]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2015.

Počet slov: 9 193

Počet znakov (vrátane medzier): 61 215